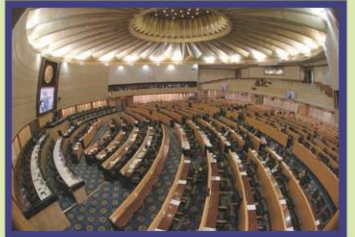

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจुरะเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๕/๒๕๕๘

วันศุกร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

อ.พ. ๕๙/๒๕๕๘

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศก (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา) เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยมีหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศก พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโศกหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโศกให้เป็นที่สุด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๙ วรรคสอง)
- (๒) กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโศกหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโศก ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑)
- (๓) ยกเลิกเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการในการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่ง (ยกเลิกมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔)

เหตุผล

โดยที่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยให้คดีแพ่งถึงที่สุดในระดับชั้นศาลอุทธรณ์และคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา สมควรแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกาในคดีผู้บริโศกให้มีความสอดคล้องเป็นระบบเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศก (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา) มีเนื้อหารวมจำนวน ๗ มาตรา สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

๑. กำหนดเกี่ยวกับกรณีที่ศาลฎีกาไม่ได้อนุญาตให้มีการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งตามมาตรา ๕๑ ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโศกและศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโศกให้เป็นที่สิ้นสุด (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๙ วรรคสอง)

๒. กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโศกหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโศก ต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคความแพ่ง (ร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑)

๓. กำหนดให้ยกเลิกเงื่อนไข กรณีศาลฎีกาอาจพิจารณาอนุญาตให้ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโศกหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโศก ในประเด็นปัญหาสำคัญบางกรณีตามมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศก พ.ศ. ๒๕๕๑ (ร่างมาตรา ๕ ยกเลิกมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔)

๔. กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับการฎีกาคดีผู้บริโศกที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโศกหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโศกมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีจะเสร็จการพิจารณาจากศาลฎีกา (ร่างมาตรา ๖)

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา) มีดังนี้

๑. เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขปรับปรุงระบบอุทธรณ์และฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคความแพ่ง

๒. ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลมีความรวดเร็วและสร้างความเป็นเอกภาพในแนวคำพิพากษาและทำให้การบังคับสิทธิตามกฎหมายมีความชัดเจนและแน่นอน อันจะเป็นการอำนวยความสะดวกธรรมให้แก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วและเป็นธรรมยิ่งขึ้น

๓. เพื่อให้ศาลสูงสุดได้ใช้ทรัพยากรในการพิจารณาคดีที่มีความสำคัญต่อระบบกฎหมายในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศก (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา) เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการของวงงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

กรกฎาคม ๒๕๕๘

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายณัฐ ผาสุข	ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย
นางสาวสุภาวดีจิตต์ ไตรเพทพิสัย	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางสาวสุพัตรา วรรณศิริกุล	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๑
นางสาวสกลรัตน์ สร้างสมวงษ์	นิติกรปฏิบัติการ
นายทศวิญห์ เกียรติทัตต์	วิทยากรชำนาญการ
นางพวงผกา วรศิลป์	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวอมรรรัตน์ สงเคราะห์ธรรม	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
นางสาวศิริพร แซ่ลี	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลปฏิบัติงาน
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย	โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๘๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ได้จากเว็บไซต์สภานิติบัญญัติแห่งชาติ www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลด้านกฎหมาย วุฒิสภา ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๑

ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑

กับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(ที่คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาแล้ว) ๕

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

• คำชี้แจงความจำเป็นในการตรากฎหมาย - ๑ -

• บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

เรื่องเสรีจที่ ๙๐๗/๒๕๕๘ - ๓ -

• แนวคิดเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายผู้บริโภคร - ๕ -

- แนวคิดทางกฎหมายที่ใช้พิจารณา

๑. แนวคิดกฎหมายบ้านเมือง (Positive law)

ตามความคิดของ Thomas Hobbes - ๗ -

๒. แนวคิดเสรีนิยม (Liberalism)

ตามความคิดของ John Locke - ๘ -

๓. แนวคิดอรรถประโยชน์ (Utility)

ตามความคิดของ Jeremy Bentham - ๘ -

๔. แนวคิดความยุติธรรม (Justice)

ตามความคิดของ John Rawls - ๙ -

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายในการอุทธรณ์และฎีกา (คดีผู้บริโภคน) - ๑๑ -
- ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา) - ๑๔ -

ภาคผนวก

- : พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ (๑)
- : หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ นร ๐๕๐๓/๒๓๙๘๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกา รวม ๙ ฉบับ
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (๑๘)
- : ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑๙)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)..... (๒๒)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

ของ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมา

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา) เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญ

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครให้เป็นที่สุด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๙ วรรคสอง)
- (๒) กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑)
- (๓) ยกเลิกเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการในการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่ง (ยกเลิกมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔)

๑.๒ เหตุผล

โดยที่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยให้คดีแพ่งถึงที่สุดในระดับชั้นศาลอุทธรณ์และคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา สมควรแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกาในคดีผู้บริโภครให้มีความสอดคล้องเป็นระบบเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)
 (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร

๔. วันใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

๕. มาตรารักษาการ (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๖. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๖.๑ กำหนดเกี่ยวกับกรณีศาลฎีกาไม่ได้อนุญาตให้มีการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งตามมาตรา ๕๑ ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคและศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๙ วรรคสอง)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ภายใต้บังคับมาตรา ๕๑ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคและศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคให้เป็นที่สุด”

๖.๒ กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภค ต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑)

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๑ การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภค ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง”

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๖.๓ กำหนดให้ยกเลิกเงื่อนไข กรณีศาลฎีกาอาจพิจารณาอนุญาตให้ฎีกาคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหัสหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภค ในประเด็น ปัญหาสำคัญบางกรณี ตามมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ (ร่างมาตรา ๕ ยกเลิกมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔)

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

๖.๔ กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับการฎีกาคดีผู้บริโภคที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภค หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครหัสมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่า คดีจะเสร็จการพิจารณาจากศาลฎีกา (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ การฎีกาคดีผู้บริโภคที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาค แผนกคดีผู้บริโภครหัสมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมาย ซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีจะเสร็จการพิจารณาจากศาลฎีกา

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

ส่วนที่ ๒

ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑
กับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(ที่คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาแล้ว)

ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ กับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่..) พ.ศ.
 ที่คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาแล้ว

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑	ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่..) พ.ศ.	เหตุผล
<p>พระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑</p> <hr/> <p>ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน</p> <p>พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า</p> <p>โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน</p> <p>พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งตามมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจ</p>	<p>ร่าง พระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <hr/> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>เหตุผล</p>

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑	ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่..) พ.ศ.	เหตุผล
<p>ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย</p> <p>จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติดังต่อไปนี้</p>		
<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑”</p>	<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p>	
<p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p>	<p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p>	๗
<p>มาตรา ๔๘ การพิจารณาพิพากษาคดีผู้บริโภครในศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา</p> <p>ภายใต้บังคับมาตรา ๕๒ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครและศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครให้เป็นที่สุด</p>	<p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“ภายใต้บังคับมาตรา ๕๑ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครและศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครให้เป็นที่สุด”</p>	<p>แก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับการมีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ</p>

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑	ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่...) พ.ศ.	เหตุผล
<p style="text-align: center;">หมวด ๔ ฎีกา</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา ๕๑ คดีที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว คู่ความอาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อขอให้พิจารณานุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่มีทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกาเกินสองแสนบาทหรือในปัญหาข้อกฎหมายภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคร</p> <p>การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้คู่ความยื่นฎีกาไปพร้อมกับคำร้องนั้นด้วย โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้น แล้วให้ศาลชั้นต้นรับส่งคำร้องพร้อมฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกาเพื่อพิจารณาโดยเร็ว</p>	<p>มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๕๑ การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคร ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง”</p>	<p>แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขปรับปรุงระบบอุทธรณ์และฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง</p>
<p>มาตรา ๕๒ ศาลฎีกาอาจพิจารณานุญาตให้ฎีกาตามมาตรา ๕๑ ได้เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวพันกับประโยชน์สาธารณะ หรือเป็นปัญหาสำคัญอื่นที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย</p>	<p>มาตรา ๕ ให้ยกเลิกมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p>แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขปรับปรุงระบบอุทธรณ์และฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง</p>

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑	ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่...) พ.ศ.	เหตุผล
<p>มาตรา ๕๓ หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำร้องตามมาตรา ๕๑ การพิจารณาคำร้องการตรวจรับฎีกา การแก้ฎีกา ตลอดจนการพิจารณาและวินิจฉัยของศาลฎีกาตามมาตรา ๕๒ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา</p> <p>มาตรา ๕๔ ในคดีที่ได้รับอนุญาตให้ฎีกาเฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย หากศาลฎีกาเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคไม่ถูกต้องไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ศาลฎีกาจะมีคำวินิจฉัยแต่เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายและยกคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคหรือศาลชั้นต้น แล้วมีคำสั่งให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคหรือศาลชั้นต้น แล้วแต่กรณี ทำคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ภายใต้กรอบคำวินิจฉัยของศาลฎีกาก็ได้</p>		ณ
	<p>มาตรา ๖ การฎีกาคดีผู้บริโภครที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีจะเสร็จการพิจารณาจากศาลฎีกา</p>	
	<p>มาตรา ๗ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p>	

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑	ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่..) พ.ศ.	เหตุผล
	ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ นายกรัฐมนตรี	

ส่วนที่ ๓

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

คำชี้แจงความจำเป็นในการตรากฎหมาย*

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร

๒. ใครควรเป็นผู้ทำภารกิจ

สำนักงานศาลยุติธรรม

๓. ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

เนื่องจากได้มีการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้คดีแพ่งและคดีอาญาถึงที่สุดในระดับชั้นศาลอุทธรณ์และคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาก่อนเพื่อให้คดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาเป็นคดีที่มีเหตุผลสมควรที่ต้องมีการทบทวนคำพิพากษาของศาลล่าง แต่ระบบการอุทธรณ์คดีผู้บริโภครกฎหมายบัญญัติให้คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์และฎีกาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฉบับเดิม ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการที่แก้ไขใหม่ สมควรแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกาในคดีผู้บริโภครให้มีความสอดคล้องเป็นระบบเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๔. ความซ้ำซ้อนของกฎหมาย

ไม่มี

๕. ภาระต่อบุคคลและความคุ้มค่า

การตราพระราชบัญญัตินี้ไม่เกิดภาระแก่คู่ความ

๖. ความพร้อมของรัฐ

ศาลยุติธรรมที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการได้ทันทีเมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักงานศาลยุติธรรม

๘. วิธีการทำงานและการตรวจสอบ

วิธีการทำงานได้กำหนดให้สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเน้นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม

* สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘.

๙. อำนาจในการตราอนุบัญญัติ

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจออกข้อกำหนด

๑๐. การรับพิจารณาความคิดเห็น

คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมได้เห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วย
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคแล้ว

เรื่องเสร็จที่ ๙๐๓/๒๕๕๘

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๖๖๗ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๘ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา) ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจสอบพิจารณา แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

ในการตรวจสอบพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งพิจารณา โดยมีผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม และสภานายความ เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกประกอบร่างพระราชบัญญัติฯ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา) ของสำนักงานศาลยุติธรรม มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑.๑ กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครเป็นที่สุดท้าย เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๙ วรรคสอง)

๑.๒ กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑)

๑.๓ ยกเลิกความในมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. ข้อสังเกตและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ กระทรวงการคลัง

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการอุทธรณ์และฎีกาในส่วนของคดีชำนัญพิเศษ โดยกำหนดให้การอุทธรณ์คำพิพากษาและคำสั่งในคดีชำนัญพิเศษสามารถอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษหรือศาลชั้นอุทธรณ์ได้

เพื่อให้ระบบการอุทธรณ์และฎีกาสอดคล้องกันทุกประเภทคดี จึงเห็นชอบกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย
ที่เกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกาในส่วนของคดีชำนาญพิเศษ ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

๒.๒ สำนักงบประมาณ

สำนักงบประมาณพิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า เพื่อให้การบริหารจัดการ
อัตรากำลังและพัฒนากำลังคนภาครัฐมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขอให้สำนักงานศาลยุติธรรม
กำหนดให้มีกลไกในการควบคุมอัตรากำลังและค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ให้มีความเหมาะสมกับการดำเนิน
ภารกิจ สำหรับภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายจากการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกา
ในส่วนของคดีชำนาญพิเศษดังกล่าว เห็นสมควรให้สำนักงานศาลยุติธรรมพิจารณาใช้จ่ายจาก
ค่าธรรมเนียมศาลเป็นลำดับแรก หากไม่เพียงพอขอให้พิจารณาปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่าย
งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ หรือเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อไป

๒.๓ ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติพิจารณาแล้ว
เห็นว่า กฎหมายเกี่ยวกับระบบอุทธรณ์และฎีกา ในส่วนของคดีชำนาญพิเศษโดยจัดตั้งศาลอุทธรณ์
คดีชำนาญพิเศษ และให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี รวมทั้งกำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่ง
ของศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษเป็นที่สุด ประกอบกับได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอุทธรณ์และฎีกาที่ได้กำหนดในหลักการไว้ว่าให้
คดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาก่อน จึงมีเหตุผลที่จะมีการจัดระบบการอุทธรณ์
เพื่อให้สอดคล้องกันทุกประเภทคดี จึงเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๓.สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์
การอุทธรณ์และฎีกา) ประกอบกับความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า ให้ยกเลิกกระบวนการ
เกี่ยวกับการอนุญาตให้ฎีกาเฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขปรับปรุง
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ
(ร่างมาตรา ๕ (ยกเลิกมาตรา ๕๔))

นอกจากนี้ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำและวรรคตอนในส่วนของบันทึกหลักการและ
เหตุผลของร่างพระราชบัญญัติฯ และร่างพระราชบัญญัติฯ ให้ถูกต้องและเหมาะสม และเป็นไปตาม
แบบการร่างกฎหมายของสำนักงานฯ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๕๘

แนวคิดเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายผู้บริโภคร*

บทนำ

ปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภคในสังคมมีอยู่เป็นเวลานานแล้ว ซึ่งรัฐก็ได้ให้ความใส่ใจในการช่วยเหลือผู้บริโภคอย่างจริงจังมาโดยตลอด^๑ ล่าสุดได้มีการตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคดีแตกต่างไปจากกระบวนการพิจารณาสำหรับคดีแพ่งทั่วไป โดยมีลักษณะใกล้เคียงกับคดีมโนสำเนา ทั้งนี้ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และสามารถให้ความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ^๒ อย่างไรก็ตาม กฎหมายดังกล่าวเพิ่งประกาศใช้เมื่อไม่นานมานี้ ทั้งยังมีหลักเกณฑ์ใหม่ ๆ ต่างจากเดิมไปไม่น้อย ดังนั้น ผู้บริโภคก็ดี ผู้ประกอบธุรกิจก็ดี หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องก็ดี ดูเหมือนว่าจะยังมีความสงสัยต่อการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว เพราะไม่แน่ใจว่าจะเป็นไปได้ในทิศทางใดนั่นเอง

เอกสารนี้มีความมุ่งหมายที่จะนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยจะเลือกเสนอบางแนวคิดที่น่าจะเหมาะสมหรือสามารถปรับใช้กับสถานการณ์ปัจจุบันได้ เช่น แนวคิดกฎหมายบ้านเมือง (Positive law) ตามความคิดของ Thomas Hobbes, แนวคิดเสรีนิยม (Liberalism) ตามความคิดของ John Locke, แนวคิดอรรถประโยชน์ (Utility) ตามความคิดของ Jeremy Bentham และแนวคิดความยุติธรรม (Justice) ตามความคิดของ John Rawls

แนวคิดเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวจะมีความสำคัญทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ เพราะแนวคิดดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงความชอบธรรม (Justification) ในการบังคับใช้กฎหมาย และจะเป็นการชี้ให้เห็นถึงแนวทางการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวด้วยว่า การบังคับใช้กฎหมายจะเป็นไปในทิศทางใด จะสามารถสร้างดุลยภาพในสังคมระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจได้หรือไม่เพียงใด^๓ เพราะเป้าหมายสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายก็คือ การสร้างความเป็นธรรมและความสงบสุขในสังคม

ลักษณะสำคัญของกฎหมายผู้บริโภค

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญและแตกต่างไปจากหลักเกณฑ์คดีแพ่งทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอยู่หลายประการ

* ที่มา: นายไชยยศ วรรณศิริ ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภค ข้อมูลออนไลน์ เว็บไซต์ของศาลฎีกา แผนกคดีผู้บริโภค เข้าถึงได้จาก <http://www.supremecourt.or.th> สืบค้น เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘.

^๑ โปรดดู สุขุม ศุภนิത്യ. คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๘) พิมพ์ครั้งที่ ๕, หน้า ๑๐.

^๒ โปรดดู ธานิศ เกศพิทักษ์. กฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค สำนักพิมพ์ยูเนี่ยนออลตราไวโอเร็ด (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๕๑) หน้า ๑๐๕.

^๓ กล่าวกันว่า การผลักภาระให้ผู้ผลิตรับผิดชอบในความเสียหายที่มีต่อผู้บริโภค โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อเชิงเศรษฐศาสตร์ อาจก่อให้เกิดปัญหาในระบบการผลิต โปรดดู สุขุม ศุภนิത്യ. คำอธิบายกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ สำนักพิมพ์วิญญูชน. (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๙) พิมพ์ครั้งที่ ๒, หน้า ๑๑.

ตัวอย่างเช่น

มาตรา ๑๐ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บังคับให้นิติกรรมใดต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบจะฟ้องร้องบังคับคดีได้นั้น มิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้บริโภคในการฟ้องบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจชำระหนี้

ในกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับให้สัญญาที่ทำขึ้นระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำตามแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงแม้สัญญาดังกล่าวยังมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบนั้น แต่หากผู้บริโภคได้วางมัดจำหรือชำระหนี้บางส่วนแล้ว ให้ผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดทำสัญญาให้เป็นไปตามแบบที่กฎหมายกำหนดหรือชำระหนี้เป็นการตอบแทนได้

ในการดำเนินคดีตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้นำมาตรา ๔๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่ผู้บริโภคในการฟ้องคดีผู้บริโภค และการพิสูจน์ถึงนิติกรรมหรือสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจ

มาตรา ๑๒ ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี ผู้ประกอบธุรกิจต้องกระทำด้วยความสุจริต โดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรม

มาตรา ๑๔ ถ้ามีการเจรจาเกี่ยวกับค่าเสียหายที่พึงจ่ายระหว่างผู้ประกอบธุรกิจและผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ไม่นับในระหว่างนั้นจนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้บอกเลิกการเจรจา

มาตรา ๔๒ ถ้าการกระทำที่ถูกร้องเกิดจากการที่ผู้ประกอบธุรกิจกระทำโดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรม หรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหาย หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ไม่นำพาดพิงต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภค หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันย่อมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้บริโภค ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบธุรกิจได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบธุรกิจ การที่ผู้ประกอบธุรกิจได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนการที่ผู้บริโภคมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายด้วย

การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจกำหนดได้ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด แต่ถ้าค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดมีจำนวนเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด

มาตรา ๕๑ คดีที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภค หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว คู่ความอาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อขอให้พิจารณาอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่มีทุนทรัพย์ในชั้นฎีกาเกินสองแสนบาท หรือในปัญหาข้อกฎหมายภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภค หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภค

บทบัญญัติทั้งห้ามาตราดังกล่าวข้างต้นจะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากกฎหมายที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในส่วนของการใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐาน อายุความ การกำหนด

ค่าเสียหาย และการอุทธรณ์คดีในชั้นฎีกา สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องใหม่และย่อมจะเป็นที่จับตามองว่า กฎหมายเหล่านี้จะถูกบังคับใช้ไปในทิศทางใด ตัวอย่างเช่น มาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรมคืออะไร การเจรจาเกี่ยวกับค่าเสียหายและการบอกเลิกการเจรจามีรูปแบบอย่างไร คุณพินิจในการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษจะเป็นเช่นใด และศาลฎีกาจะใช้คุณพินิจในการอนุญาตให้ฎีกาอย่างไร เมื่อใดที่เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้มีบรรทัดฐานที่ชัดเจนแล้ว บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะคู่ความในคดีย่อมจะกำหนดท่าทีของตนหรือทิศทางในการดำเนินคดีได้อย่างถูกต้อง

แนวคิดทางกฎหมายที่ใช้พิจารณา

๑. แนวคิดกฎหมายบ้านเมือง (Positive law) ตามความคิดของ Thomas Hobbes

Thomas Hobbes เป็นนักคิดชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียงอย่างมาก โดยมีชีวิตอยู่ในช่วงปี ค.ศ. ๑๕๘๓ ถึงปี ค.ศ. ๑๖๔๕ เป็นบุคคลที่มีแนวคิดสนับสนุนกฎหมายบ้านเมือง (positive law) ซึ่งถือว่า กฎหมายลายลักษณ์อักษรที่บัญญัติขึ้นนี้เป็นกฎหมายเพียงส่วนเดียวที่พึงมีอยู่ อันเป็นการปฏิเสธแนวคิดกฎหมายธรรมชาติ (Natural law) ที่มีความเชื่อถือกันมาแต่เดิม ตามความคิดของ Thomas Hobbes นั้น^๔ เจตจำนง (Will) หรืออำนาจ (Power) ของรัฐ ซึ่งประชาชนในสังคมต้องยอมรับปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว ปังเจกบุคคลยอมให้สิทธิทั้งปวงของตนแก่รัฐ เพื่อที่ตนเองจะได้รับความคุ้มครองจากรัฐเป็นการตอบแทน รัฐจึงมีอำนาจเต็มในการที่จะออกหลักเกณฑ์หรือกติกาใด ๆ เพื่อก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคม จนมองได้ว่ากฎหมายของรัฐมีความชอบธรรมตามเจตจำนง

การบังคับใช้กฎหมายตามแนวคิดนี้น่าจะเป็นไปตามลายลักษณ์อักษรที่ปรากฏ หากตัวบทกฎหมายไม่ชัดเจน ก็ย่อมจะต้องตีความบังคับใช้ไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งก็หมายถึงเจตนารมณ์ของรัฐหรือผู้ร่างกฎหมายนั่นเอง และอาจถูกมองว่า กฎหมายไม่ใช่เรื่องของเหตุผล (Reason) ตามที่เคยเป็นมาก่อนหน้านั้นอีกแล้ว^๕ “เจตนารมณ์ของกฎหมาย” ในปัจจุบันอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยไม่ถือว่า “เจตนารมณ์ของกฎหมาย” หมายถึงเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมาย หากแต่มองว่า “เจตนารมณ์ของกฎหมาย” นั้นหมายถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในสังคม^๖ อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่าความหมายของคำว่า

^๔โปรดดู สมยศ เชื้อไทย. ความรู้นิติปรัชญาเบื้องต้น สำนักพิมพ์วิญญูชน, (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๕) พิมพ์ครั้งที่ ๗, หน้า ๑๔๖ ถึง ๑๔๗.

^๕ Thomas Hobbes ยอมรับว่า กฎหมายไม่อาจอยู่ตรงกันข้ามกับเหตุผลได้ โปรดดู สมบัติ จันทรวงศ์ (แปล). ประวัติปรัชญาการเมือง เล่มที่ ๒ โครงการจัดพิมพ์คบไฟ (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๕๐) หน้า ๑๘๒.

^๖ All law is originally formed by internal, silently operating powers, not by the arbitrary will of a lawgiver ...law comes from the people, not from the State. See L.B. Curzon. Savigny, the Volksgeist and historical jurisprudence Student Law Review. 23(1998) p.54.

๒. แนวคิดเสรีนิยม (Liberalism) ตามความคิดของ John Locke

John Locke ก็เป็นนักคิดชาวอังกฤษอีกคนหนึ่ง มีชีวิตในช่วงปี ค.ศ. ๑๖๓๒ ถึงปี ค.ศ. ๑๗๐๔ กล่าวกันว่า สถานการณ์ของสังคมในยุคของ John Locke ได้เปลี่ยนแปลงไปจากยุคของ Thomas Hobbes ดังนั้น ความคิดของ John Locke ในเรื่องของสัญญาประชาคม (Social contract) จึงแตกต่างไป โดย John Locke ไม่ได้มองว่าปัจเจกบุคคลจะยอมให้สิทธิเสรีภาพทั้งหมดของตนแก่รัฐ แต่สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานยังคงอยู่กับปัจเจกบุคคล รัฐจะออกกฎหมายใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนไม่ได้^๗ เจตจำนงของรัฐจึงไม่ใช่สิ่งที่เหนือไปกว่าเหตุผล (Reason) อีกต่อไป ดังนั้น ความคิดเรื่องเจตจำนง

ความคิดของ John Locke จะเน้นในเรื่องธรรมชาติและแรงงานของปัจเจกบุคคล โดยถือว่าบุคคลได้ลงแรงงานของตนไปในงานที่สร้างขึ้นมาย่อมจะเป็นผู้มีสิทธิในงานที่สร้างขึ้นดังกล่าว รัฐย่อมจะต้องให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลนั้น สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลด้วยกันเองนั้น แม้ความคิดของ John Locke จะให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิเสรีภาพและทรัพย์สินของปัจเจกบุคคล แต่ก็ยังถือว่ามนุษย์ทุกคนมี “เหตุผล” ดังนั้น การกระทำต่าง ๆ จึงต้องอยู่ภายใต้เหตุผล และไม่ควรมียอมให้มีการกระทำอันเป็นการละเมิด “เหตุผล” และทำให้สังคมเกิดปัญหาได้ เพราะมนุษย์จะต้องเคารพในเสรีภาพและไม่ก้าวล่วงในสิทธิของมนุษย์คนอื่น^๘

หากพิจารณาตามแนวคิดเสรีนิยม (Liberalism) ตามความคิดของ John Locke แล้ว การตีความบังคับใช้กฎหมายจะแตกต่างไปจากแนวคิดกฎหมายบ้านเมือง (Positive law) เพราะการบังคับใช้กฎหมายตามความคิดของ John Locke จะให้ความสำคัญต่อเหตุผลมากกว่าเจตจำนงของรัฐ โดยถือว่านั่นคือแนวทางที่ประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับและเชื่อมั่นที่จะปฏิบัติ แนวคิดนี้ไม่ประสงค์ที่จะให้รัฐเข้ามากำหนดกฎเกณฑ์ในสังคมเกินความจำเป็น เพราะถือว่าบุคคลในสังคมย่อมปฏิบัติตนสอดคล้องกับกฎธรรมชาติหรือเหตุผลอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องออกกฎหมายมากำหนดให้ประชาชนในสังคมปฏิบัติตามอีก การดำเนินการใด ๆ ระหว่างบุคคลในสังคมจึงควรเป็นไปอย่างเสรี ดังนั้น กฎหมายอาจจะไม่ได้ถูกตีความตามเจตนารมณ์ของรัฐเป็นสำคัญ หากแต่มอง “เหตุผล” อันเป็นที่ยอมรับในสังคมมากกว่า

๓. แนวคิดอรรถประโยชน์ (Utility) ตามความคิดของ Jeremy Bentham

Jeremy Bentham เป็นชาวอังกฤษเช่นกัน เกิดในปี ค.ศ. ๑๗๔๘^๙ ถือว่าเป็นนักคิดที่มีบทบาทอย่างสูงอีกคนหนึ่งโดยเฉพาะแนวคิดอรรถประโยชน์ (Utility) ซึ่งได้ถูกนำมาพัฒนาใช้อธิบายสำหรับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ หัวใจสำคัญของแนวคิดอรรถประโยชน์ตามความคิดของ Jeremy Bentham คือ มหาสุขสำหรับมหาชน (The greatest happiness for the greatest numbers) และถูกขยายความต่อไป

^๗ โปรตดู สมยศ เชื้อไทย. อ่างแล้ว หน้า ๑๑๕ และ ๑๑๖.

^๘ โปรตดู ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๕๑) ครั้งที่ ๘. หน้า ๒๔.

^๙ โปรตดู โสภณ รัตนกร. JEREMY BENTHAM ดุลพาท. ปีที่ ๑๕ ตอน ๓ พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๑๑. หน้า ๖๐ ถึง ๙๑.

ในวลีที่ว่า ความพึงพอใจกับความเจ็บปวด (Pleasure and pain) นั่นคือ ประชาชนจะพึงพอใจและกระทำในสิ่งที่ตนได้รับความสุข แต่จะไม่พอใจแล้วหลีกเลี่ยงต่อสิ่งที่ทำให้ตนได้รับความทุกข์ ตัวอย่างเช่น การลงโทษในเชิงป้องปราม (Deterrence) เพื่อไม่ให้มีการกระทำความผิดในสังคม หรือในด้านเศรษฐศาสตร์นั้นก็นำไปอธิบายได้ว่าทรัพยากรต่าง ๆ จะถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะผู้ซื้อและผู้ขายต่างก็ต้องการทำการซื้อและขายที่ตนได้รับความพึงพอใจสูงสุด

ตามแนวคิดดังกล่าว รัฐย่อมจะออกกฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพของปัจเจกบุคคลได้ ตราบเท่าที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม ซึ่งจะแตกต่างจากแนวคิดเสรีนิยม (Liberalism) ตามความคิดของ John Locke เพราะตามความคิดของ Jeremy Bentham นั้น เป็นการมองประโยชน์สูงสุดของสังคม จึงยอมให้ดำเนินการจำกัดเสรีภาพของปัจเจกบุคคลได้ ในขณะที่ตามความคิดของ John Locke นั้น รัฐจะจำกัดเสรีภาพของปัจเจกบุคคลได้ก็ต่อเมื่อการกระทำใด ๆ นั้น ขัดต่อกฎธรรมชาติหรือเหตุผล

เมื่อแนวคิดอรรถประโยชน์ตามความคิดของ Jeremy Bentham มุ่งเน้นที่ผลประโยชน์อันจะพึงได้รับโดยพิจารณาที่ผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลัก การตีความบังคับใช้กฎหมายภายใต้แนวคิดนี้จะพิจารณาประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ บุคคลบางส่วนในสังคมจำต้องยอมรับสภาพที่อาจถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพของตนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในสังคม การบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นการเปรียบเทียบประโยชน์ที่ควรจะได้รับ ความคุ้มครองระหว่างบุคคล อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ถูกมองด้วยความระแวงว่าอาจถูกนำไปใช้จนเกินเลยไปกว่าเจตนารมณ์ที่แท้จริง อันทำให้แนวคิดและการตัดสินใจต่าง ๆ ถูกมุ่งหมายไปที่ประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมหรือจริยธรรมที่ดีในสังคม ตัวอย่างเช่น การลงโทษในเชิงป้องปราม (Deterrence) นั้น อาจถึงขนาดเป็นการลงโทษผู้บริสุทธิ์ได้ หากจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม นอกจากนี้ “มหาชน” ในที่นี้อาจถูกตีความว่าหมายถึง “รัฐ” หากใช้ “ประชาชนส่วนใหญ่ในสังคม” อย่างแท้จริง อันทำให้บุคคลที่จะได้รับประโยชน์กลับกลายเป็นเพียงบุคคลเพียงส่วนหนึ่งในสังคม และถึงที่สุดแล้ว แนวคิดอรรถประโยชน์กลับจะถูกใช้เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก

๔. แนวคิดความยุติธรรม (Justice) ตามความคิดของ John Rawls

John Rawls เป็นนักคิดชาวอเมริกัน เกิดเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๒๑ กล่าวกันว่า John Rawls เป็นผู้นำเสนอความคิดเรื่องจริยธรรม (Morality) เพื่ออธิบายความยุติธรรม (Justice as fairness)^{๑๐} John Rawls ยอมรับในเรื่องเสรีภาพ แต่เห็นว่าแนวคิดเสรีนิยม (Liberalism) จะต้องคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน (Equality) ด้วย เพราะในความเป็นจริงนั้น ปัจเจกบุคคลมีความแตกต่างกันมาแต่ต้น ไม่ว่าจะในแง่ของวัยวุฒิ ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ กำลังกาย กำลังทรัพย์ หรือกำลังสติปัญญา เป็นต้น หากปล่อยให้ปัจเจกบุคคลที่มีข้อได้เปรียบดังกล่าวดำเนินการอย่างเสรีไปเรื่อย ๆ โดยไม่คำนึงถึงความเท่าเทียมกันที่แท้จริงแล้ว คงไม่ต้องสงสัยเลยว่า เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลผู้ด้อยโอกาสกว่า ใครจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์มากกว่ากัน และผลสุดท้ายที่เกิดขึ้นในสังคม

^{๑๐} แนวคิดของ John Rawls จะมีการนำเสนอและวิเคราะห์อยู่ไม่น้อย เช่น เนื่องน้อย บุญเนตร. จริยศาสตร์ตะวันตก คำนท์ มิลล์ ฮอบส์ รัสเซลล์ ชาร์ลส์ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๔) เป็นต้น

จะเป็นเช่นใด ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสังคมย่อมไม่อาจดำรงอยู่ได้หากมีฝ่ายใดได้ประโยชน์อยู่เพียงฝ่ายเดียว

ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายตามแนวคิดนี้จะพิจารณาความเท่าเทียมกัน (Equality) ในสังคมด้วย ไม่ได้มองถึงผลประโยชน์สุดท้ายของแนวคิดอรรถประโยชน์ (Utility) ตามความคิดของ Jeremy Bentham เพียงอย่างเดียว สิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลจึงอาจถูกจำกัดได้ แต่ก็เพียงเท่าที่กระทำเพื่อประโยชน์ของผู้ด้อยโอกาสที่สุดในสังคม^{๑๑} อย่างไรก็ตาม มีข้อสงสัยมาโดยตลอดว่า การสร้างความเท่าเทียมกัน หรือการกระจายประโยชน์ให้แก่สมาชิกในสังคมอย่างเหมาะสมนั้นจะกระทำอย่างไร และจะเกิดความเป็นธรรมจริงหรือไม่^{๑๒}

สรุปและข้อเสนอแนะ

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองและสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้บริโภคในสังคม กฎหมายนี้จึงควรที่จะถูกบังคับให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว การอ้างอิงแนวคิดทางกฎหมายที่เหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมายย่อมจะทำให้สังคมเชื่อถือและยอมรับในการบังคับใช้กฎหมาย

การอ้างอิงแนวคำพิพากษาฎีกาที่ได้เคยตัดสินมาก่อนแล้วก็ดี แนวคิดกฎหมายในต่างประเทศก็ดี ย่อมเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมาจากพื้นฐานของแนวคิดอันเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้นเอง สำหรับแนวคิดทางกฎหมายที่นำเสนอมานั้นล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สุขของสังคม แต่ต้องยอมรับว่า แนวคิดทางกฎหมายบางแนวคิดนั้นอาจจะเหมาะสมเพียงกับบางยุคสมัย นอกจากนี้ อาจมีการตีความหรือมีการประยุกต์ใช้แนวคิดทางกฎหมายดังกล่าวผิดไปจากเดิม ประการสำคัญ อาจเป็นแนวคิดที่เหมาะสมเฉพาะสังคมหนึ่งแต่ไม่เหมาะสมกับอีกสังคมหนึ่ง เมื่อเป็นเช่นนี้ การพิจารณาที่จะบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวตามแนวคิดทางกฎหมายใดนั้น ย่อมจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และการใช้แนวคิดทางกฎหมายใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายจะต้องเป็นไปทั้งฉบับเพื่อความเป็นเอกภาพ มิเช่นนั้นแล้ว อาจเกิดความขัดแย้งในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวได้ สุดท้ายแล้วต้องไม่ลืมว่า วัตถุประสงค์สำคัญของกฎหมายคือการสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมโดยรวม การให้ความคุ้มครองและสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้บริโภคนั้นก็ต้องอยู่บนพื้นฐานของการสร้างดุลยภาพที่เหมาะสมระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจนั่นเอง

^{๑๑} All social primary goods – liberty and opportunity, income and wealth, and the bases of self-respect – are to be distributed equally unless an unequal distribution of any or all of these goods is to the advantage of the least favored. See John Rawls. *A Theory of Justice*. Oxford University Press. (Oxford: 1973) p.303.

^{๑๒} โปรดดู สุขชาย อัครพันธ์กุล. *ความคิดเรื่องความเท่าเทียมกันในทฤษฎีความยุติธรรมของจอห์น รอลส์* วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาปรัชญาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๓. หน้า ๑๘.

วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายในการอุทธรณ์และฎีกา (คดีผู้บริโภคร)*

คดีผู้บริโภครที่ฟ้องกันอยู่ในปัจจุบันมีเป็นจำนวนมาก เนื่องจากกฎหมายเปิดโอกาสให้ประกอบธุรกิจฟ้องผู้บริโภครได้ด้วย จึงทำให้ธนาคารซึ่งเป็นสถาบันการเงินและบริษัทผู้ให้เช่าซื้อนำคดีกู้ยืม เบิกเงินเกินบัญชี บัตรเครดิต และสัญญาเช่าซื้อมาฟ้องคดีต่อศาลไม่เว้นแต่หลังจากที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว หากคู่ความไม่พอใจในคำตัดสินก็สามารถที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครภายในกำหนดหนึ่งเดือน นับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๖ ซึ่งบัญญัติว่า การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีผู้บริโภครให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น เมื่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วกฎหมายบัญญัติให้คดีเป็นที่สุด ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๙ วรรคสอง การที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ก็เพื่อให้คดีผู้บริโภครได้รับการพิจารณาไปด้วยความรวดเร็วและทำให้ผู้บริโภครได้รับการเยียวยาทันท่วงที และเมื่อคดีผู้บริโภครได้ผ่านการพิจารณามาถึงสองชั้นศาลแล้วคดีในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาข้อเท็จจริงควรที่จะยุติอยู่ที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครและศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคร และไม่ควรถูกที่จะให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงขึ้นสู่ศาลฎีกาอีก การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๑ บัญญัติให้คดีที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว คู่ความอาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อขอให้พิจารณานุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่มีทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกาเกินสองแสนบาท หรือในปัญหาข้อกฎหมายภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคร ทำให้ผู้บริโภครที่ได้รับความเสียหายไม่ได้รับการเยียวยาภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว เนื่องจากให้คู่ความสามารถที่จะยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อขอให้พิจารณา ขออนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ซึ่งปัญหาข้อเท็จจริงนี้มักจะมีเกิดขึ้นอยู่ในศาลชั้นต้นเป็นจำนวนมาก หากให้มีการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง จะมีคดีผู้บริโภครขึ้นสู่ศาลฎีกามีเป็นจำนวนมาก ประกอบกับผู้พิพากษาศาลฎีกามีจำนวนจำกัด ทำให้คดีค้างอยู่ที่ศาลฎีกา ซึ่งจะ使得คดีล่าช้านับว่าไม่เป็นประโยชน์แก่คู่ความทั้งสองฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

* ณัฐนันท์ วงศ์ปัญญา, “ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีผู้บริโภคร,” วิทยานิพนธ์ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๔, หน้า ๙๑ - ๙๓.

ผู้บริโภครู้ซึ่งได้รับความเสียหายจากผู้ประกอบธุรกิจ แต่ไม่ได้รับการชดใช้เยียวยาภายในเวลาอันสมควร ก็คือความล่าช้านั่นเอง ซึ่งนับว่าผิดเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ออกมาเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

ผู้เขียนเห็นว่า หลังจากที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว การให้สิทธิคู่ความในการฎีกาต่อไปได้นั้น เป็นช่องทางในการประวิงคดี ทำให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาไม่อาจบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นได้ เป็นเหตุหนึ่งของความล่าช้าในการดำเนินคดี ดังนั้นคดีสามัญทั่วไปไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งคดีอาญา จึงมีข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์หรือฎีกาของคู่ความตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การจำกัดสิทธิคู่ความในการอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาของศาลในคดีผู้บริโภคจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยหลักสากลทั่วไปของการดำเนินคดี ผู้บริโภค คู่ความควรต้องห้ามมิให้ฎีกาทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเพื่อให้คดีเสร็จเด็ดขาดและถึงที่สุดโดยเร็ว เพราะเป็นคดีที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน เพื่อแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคซึ่งถูกผู้ประกอบการเอาเปรียบ แต่อย่างไรก็ตามทุกประเทศจะมีข้อยกเว้นให้คู่ความสามารถที่จะฎีกาได้ เนื่องจากต้องการให้เป็นไปตามหลักการตรวจสอบดุลพินิจการทำงานของศาลลำดับล่าง โดยศาลในลำดับที่สูงกว่า ดังนั้นคดีผู้บริโภคควรที่จะมีข้อยกเว้นเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้คู่ความสามารถที่จะอุทธรณ์และฎีกาได้ ซึ่งรวมแล้วคดีผู้บริโภคถูกพิจารณาทั้งหมด ๓ ชั้นศาล ทำให้คดีผู้บริโภคล่าช้ากว่าที่ผู้บริโภคจะได้รับการชดใช้เยียวยา ต้องใช้เวลานานซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายคดีผู้บริโภคควรที่จะพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ชั้นศาล กล่าวคือ คดีควรที่จะเสร็จสิ้นที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับข้อเท็จจริงไม่ควรที่จะไปถึงศาลฎีกาและจะให้ฎีกาได้แต่เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น และปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวจะต้องเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่สำคัญ

ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศหนึ่งที่ได้กำหนดหลักการให้สิทธิแก่คู่ความที่จะอุทธรณ์และฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล่างไปยังศาลสูงได้ แต่กฎหมายจะอนุญาตให้คู่ความอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้น (Referee) ไปยังศาลสูง (High Court) ได้แต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้นหรือสิทธิเรียกร้องนั้นอยู่นอกเหนืออำนาจของศาลพิเศษ ดังนั้นในการพิจารณาคดีผู้บริโภคของประเทศสิงคโปร์จะจำกัดอยู่เฉพาะ ๒ ชั้นศาลเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้พิพากษาประกอบกับต้องการที่จะเร่งรัดให้คดีผู้บริโภคเสร็จภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว

สำหรับประเทศเยอรมันการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล่าง โดยหลักแล้วจะเป็นการอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลแรก และการอุทธรณ์จะแตกต่างจากการฎีกาในแง่ที่ว่า การอุทธรณ์จะเป็นการวินิจฉัยข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่งของคดีแพ่งเพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างรวดเร็ว และในการฎีกาตามกฎหมายเยอรมันจะฎีกาได้เฉพาะแต่ปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น

กล่าวคือ ในคดีแพ่งจะเป็นการฎีกาคัดค้านคำพิพากษาที่อุทธรณ์มาจากศาลสูงสุดแห่งมลรัฐหรือการฎีกา จะกระทำได้อต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขของการฎีกา กล่าวคือ จำนวนทุนทรัพย์หรือการได้รับอนุญาต ให้ฎีการวมไปถึงผลกระทบของคำพิพากษาชั้นอุทธรณ์ที่มีต่อผู้ยื่นฎีกา ส่วนการยื่นฎีกาก็จะต้องกระทำ ภายในระยะเวลาและเป็นไปตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งให้เหตุผลในการฎีกาด้วย

ดังนั้น เมื่อนำหลักการอุทธรณ์และฎีกาตามกฎหมายไทยนำไปเปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยการอุทธรณ์และฎีกาคดีผู้บริโภครองประเทศสิงคโปร์และประเทศเยอรมันแล้ว จึงจำเป็นที่จะต้อง มีมาตรการที่จะจำกัดสิทธิคู่ความในการฎีกาโดยบัญญัติให้คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์แผนก คดีผู้บริโภคและศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคนั้นที่สุด โดยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริงไม่ควรที่จะให้ ฎีกาและให้ฎีกาได้แต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้คดีผู้บริโภครื้อฟื้นคดีไปอย่างล่าช้า เป็นที่เสียหายแก่ผู้บริโภค

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)*

โดยที่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยให้คดีแพ่งถึงที่สุดในระดับชั้นศาลอุทธรณ์และคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา สมควรแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกาในคดีผู้บริโภคให้มีความสอดคล้องเป็นระบบเดียวกัน

ดังนั้น เมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว มีข้อดีสรุปได้ คือ

๑. เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขปรับปรุงระบบอุทธรณ์และฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๒. ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลมีความรวดเร็วและสร้างความเป็นเอกภาพในแนวคำพิพากษาและทำให้การบังคับสิทธิตามกฎหมายมีความชัดเจนและแน่นอน อันจะเป็นการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วและเป็นธรรมยิ่งขึ้น

๓. เพื่อให้ศาลสูงสุดได้ใช้ทรัพยากรในการพิจารณาคดีที่มีความสำคัญต่อระบบกฎหมายในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

* เรียบเรียงโดย นายทศวิญห์ เกียรติหัตต์ วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย

ภาคผนวก

- : พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑
- : หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ นร ๐๕๐๓/๒๓๙๘๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกา รวม ๙ ฉบับ
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- : ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร
พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรมพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑
เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคล ซึ่งตามมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.

๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คดีผู้บริโภค” หมายความว่า

(๑) คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา ๑๙
หรือตามกฎหมายอื่น กับผู้ประกอบการซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอัน
เนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

(๒) คดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่
ไม่ปลอดภัย

(๓) คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกันกับคดีตาม (๑) หรือ (๒)

(๔) คดีแพ่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“ผู้บริโภครวม” หมายความว่า ผู้บริโภครวมตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค และให้หมายความรวมถึงผู้เสียหายตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

“ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค และให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

“ก.ศ.” หมายความว่า คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

“เจ้าพนักงานคดี” หมายความว่า บุคคลที่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้มีเจ้าพนักงานคดีทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีผู้บริโภคตามที่ศาลมอบหมาย ดังต่อไปนี้

- (๑) โกล่เกลี่ยคดีผู้บริโภค
- (๒) ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน
- (๓) บันทึกคำพยาน
- (๔) ดำเนินการให้มีการคุ้มครองสิทธิของคู่ความทั้งก่อนและระหว่างการพิจารณา
- (๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

ในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนั้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานคดีเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีอำนาจมีหนังสือเรียกบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาให้ข้อมูล หรือให้จัดส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามอำนาจหน้าที่

หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๕ ผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานคดี ต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางกฎหมายหรือปริญญาเอกทางกฎหมาย
- (๒) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมาย เป็นสามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา และได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายตามที่ ก.ศ. กำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี
- (๓) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายและปริญญาในสาขาวิชาอื่นที่ ก.ศ. กำหนดซึ่งไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และได้ประกอบวิชาชีพตามที่ ก.ศ. กำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่ปี

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานคดี ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ ก.ศ. กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๖ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออก
ข้อกำหนดเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคนั้นไปด้วยความสะดวก รวดเร็วและเที่ยง
ธรรม แต่ข้อกำหนดดังกล่าวจะต้องไม่ทำให้สิทธิในการต่อสู้คดีของคู่ความลดน้อยลง

ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก
ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๗ กระบวนพิจารณาคดีผู้บริโภคให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่ง
พระราชบัญญัตินี้และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามมาตรา ๖ ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและ
ข้อกำหนดดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดย
อนุโลม

มาตรา ๘ ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ ให้ประธานศาลอุทธรณ์
เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกระบวนการใด ๆ
ที่ได้กระทำไปก่อนที่จะมีคำวินิจฉัยนั้น

การขอให้ประธานศาลอุทธรณ์วินิจฉัยปัญหาตามวรรคหนึ่งไม่ว่าโดยคู่ความเป็นผู้ขอ
หรือโดยศาลเห็นสมควร ถ้าเป็นการขอในคดีผู้บริโภคต้องกระทำอย่างช้าในวันนัดพิจารณา แต่ถ้าเป็น
การขอในคดีอื่นต้องกระทำอย่างช้าในวันขึ้นสองสถานหรือวันสี่พยานในกรณีที่ไม่มี การขึ้นสองสถาน
หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วห้ามมิให้มีการขอให้วินิจฉัยปัญหาดังกล่าวอีก และเมื่อได้รับคำขอ
จากศาลชั้นต้นแล้ว ให้ประธานศาลอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยและแจ้งผลไปยังศาลชั้นต้นโดยเร็ว

เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว การดำเนินการใด ๆ ระหว่างศาล
ชั้นต้นกับศาลอุทธรณ์ตามมาตรา นี้ จะดำเนินการโดยทางโทรสารหรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็
ได้

มาตรา ๙ ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดในการดำเนินกระบวนการ
พิจารณาของคู่ความฝ่ายใด ให้ศาลสั่งให้คู่ความที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดพลาดหรือผิดพลาดนั้น
ทำการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด เว้นแต่ข้อผิดพลาด
หรือผิดพลาดดังกล่าวเกิดจากความไม่สุจริตของคู่ความฝ่ายนั้น

มาตรา ๑๐ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บังคับให้นิติกรรมใดต้องมีหลักฐานเป็น
หนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้นั้น มิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้บริโภคใน
การฟ้องบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจชำระหนี้

ในกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับให้สัญญาที่ทำขึ้นระหว่างผู้บริโภคกับผู้
ประกอบธุรกิจจะต้องทำตามแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงแม้สัญญาดังกล่าวยังมิได้ทำให้อายุครบตามแบบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นั้น แต่หากผู้บริโภครู้ว่ามัดจำหรือชำระหนี้บางส่วนแล้ว ให้ผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องบังคับ ให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดทำสัญญาให้เป็นไปตามแบบที่กฎหมายกำหนดหรือชำระหนี้เป็นการตอบแทนได้

ในการดำเนินคดีตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้นำมาตรา ๙๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับแก่ผู้บริโภคในการฟ้องคดีผู้บริโภคและการพิสูจน์ถึงนิติกรรมหรือสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจ

มาตรา ๑๑ ประกาศ โฆษณา คำรับรอง หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ของผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งทำให้ผู้บริโภคเข้าใจได้ในขณะทำสัญญาว่าผู้ประกอบธุรกิจตกลงจะมอบให้ หรือจัดหาให้ซึ่งสิ่งของ บริการ หรือสาธารณูปโภคอื่นใด หรือจะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่ผู้บริโภคเพื่อเป็นการตอบแทนที่ผู้บริโภคเข้าทำสัญญา หรือข้อตกลงใด ๆ ที่ผู้ประกอบธุรกิจจะให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้บริโภคเพิ่มเติมขึ้นจากที่ได้ทำสัญญาไว้ ให้ถือว่าข้อความ การกระทำหรือข้อตกลงดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งผู้บริโภคสามารถนำสืบพยานบุคคล หรือพยานหลักฐานเกี่ยวกับข้อตกลงดังกล่าวได้ ถึงแม้ว่าการทำสัญญาเช่นนั้นกฎหมายจะกำหนดว่าต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือและไม่ปรากฏข้อตกลงนั้นในหนังสือที่ได้ทำขึ้นก็ตาม

มาตรา ๑๒ ในการใช้สิทธิแห่งตนกิติ ในการชำระหนี้กิติ ผู้ประกอบธุรกิจต้องกระทำด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรม

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย โดยผลของสารที่สะสมอยู่ในร่างกายของผู้บริโภคหรือเป็นกรณีที่ต้องใช้เวลาในการแสดงอาการ ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายในสามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบธุรกิจที่ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย

มาตรา ๑๔ ถ้ามีการเจรจาเกี่ยวกับค่าเสียหายที่พึงจ่ายระหว่างผู้ประกอบธุรกิจและผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ไม่นับในระหว่างนั้นจนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้บอกเลิกการเจรจา

มาตรา ๑๕ ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้นำมาใช้บังคับ หรือระยะเวลาตามที่ศาลกำหนดไว้ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความร้องขอ ศาลมีอำนาจยื่นหรือขยายระยะเวลาได้ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

มาตรา ๑๖ การส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่นใด หรือการแจ้งวันนัด คำสั่งของศาล หรือข้อความอย่างอื่นไปยังคู่ความหรือบุคคลอื่นใดในคดีผู้บริโภคซึ่งปกติจะต้องดำเนินการโดยทางเจ้าพนักงานศาลนั้น ศาลอาจสั่งให้ดำเนินการโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โทรศัพท์ โทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ความสะดวกรวดเร็ว ความเหมาะสมตามสภาพแห่งเนื้อหาของเรื่องที่ทำกรติดต่อ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

หมวด ๒

วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคนในศาลชั้นต้น

ส่วนที่ ๑

การฟ้องคดี

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่ผู้ประกอบการจะฟ้องผู้บริโภคเป็นคดีผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจมีสิทธิเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลอื่นได้ด้วย ให้ผู้ประกอบการเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๑๘ ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย การยื่นคำฟ้องตลอดจนการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีผู้บริโภคซึ่งดำเนินการโดยผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งปวงแต่ไม่รวมถึงความรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นที่สุด

ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่าผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคนำคดีมาฟ้องโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เรียกร้องค่าเสียหายเกินสมควร ประพฤติตนไม่เรียบร้อย ดำเนินกระบวนการอันมีลักษณะเป็นการประวิงคดีหรือไม่จำเป็น หรือมีพฤติการณ์อื่นที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลนั้นชำระค่าฤชาธรรมเนียมที่ได้รับการยกเว้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนดก็ได้ หากไม่ปฏิบัติตาม ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ในกรณีตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ถ้าศาลเห็นว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าฤชาธรรมเนียมทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของคู่ความทั้งสองฝ่าย ให้ศาลพิพากษาในเรื่องค่าฤชาธรรมเนียมโดยสั่งให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งนั้นชำระต่อศาลในนามของผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคซึ่งค่าฤชาธรรมเนียมที่ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคนั้นได้รับยกเว้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามที่ศาลเห็นสมควร

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมหรือมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้ โดยให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้บริโภคให้ชัดเจน และให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

การถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความในคดีตามวรรคหนึ่งจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล และในกรณีขอถอนฟ้องศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม

ถ้าภายหลังที่ได้มีการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว สมาคมหรือมูลนิธิผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอนการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคหรือไม่สามารถดำเนินคดีต่อไปได้เพราะเหตุอื่นใด ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงเหตุดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ บรรดากระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น

ในกรณีตามวรรคสาม ผู้บริโภคอาจขอให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมหรือมูลนิธิอื่นที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินคดีแทนต่อไปก็ได้

มาตรา ๒๐ การฟ้องคดีผู้บริโภค โจทก์จะฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ ในกรณีที่โจทก์ประสงค์จะฟ้องด้วยวาจา ให้เจ้าพนักงานคดีจัดให้มีการบันทึกรายละเอียดแห่งคำฟ้องแล้วให้โจทก์ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

คำฟ้องต้องมีข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีรวมทั้งคำขอบังคับชัดเจนพอที่จะทำให้เข้าใจได้ หากศาลเห็นว่าคำฟ้องนั้นไม่ถูกต้องหรือขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องในส่วนนั้นให้ถูกต้องหรือชัดเจนขึ้นก็ได้

มาตรา ๒๑ ภายหลังที่ได้มีการฟ้องคดีผู้บริโภคแล้ว หากมีการเสนอคำฟ้องเข้ามาในคดีดังกล่าวไม่ว่าโดยวิธีฟ้องเพิ่มเติม ฟ้องแย้ง หรือโดยสอดเข้ามาในคดี หรือหากศาลมีคำสั่งให้รวมพิจารณาคดีแพ่งอื่นใดเข้ากับคดีผู้บริโภค ให้ถือว่าคดีในส่วนที่เกี่ยวกับคำฟ้องซึ่งได้ยื่นภายหลังและคดีที่ศาลสั่งให้รวมพิจารณาเหล่านั้นเป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาคดี

มาตรา ๒๒ ถ้าบุคคลใดเกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนอาจต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาเมื่อมีการฟ้องเป็นคดีผู้บริโภค หรือถ้าคู่ความฝ่ายใดในคดีผู้บริโภคเกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนจำงานจะอ้างอิงจะสูญหายก่อนที่จะนำมาสืบหรือเป็นการยากที่จะนำมาสืบในภายหลัง บุคคลนั้นหรือคู่ความนั้นอาจยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้สืบพยานหลักฐานนั้นไว้ทันทีก็ได้

เมื่อศาลได้รับคำขอเช่นว่านั้น ให้ศาลหมายเรียกผู้ขอและคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องมาศาล และเมื่อได้ฟังบุคคลเหล่านั้นแล้ว ให้ศาลสั่งคำขอตามที่เห็นสมควร ถ้าศาลสั่งอนุญาตตามคำขอ ก็ให้สืบพยานหลักฐานไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ส่วนรายงานและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนั้นให้ศาลเก็บรักษาไว้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในกรณีที่คุณความอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรและยังมิได้เข้ามาในคดีนั้น เมื่อศาลได้รับคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลส่งคำขอนั้นไปยังคำขออันอาจทำได้แต่ฝ่ายเดียว และถ้าศาลส่งอนุญาตตามคำขอแล้วให้สืบพยานไปฝ่ายเดียว

มาตรา ๒๓ ในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน เมื่อมีการยื่นคำขอตามมาตรา ๒๒ ผู้ยื่นคำขอจะยื่นคำร้องรวมไปด้วยเพื่อให้ศาลมีคำสั่งหรือออกหมายตามที่ขอโดยไม่ชักช้า และถ้าจำเป็นจะขอให้ศาลมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดเอกสารหรือวัตถุที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานที่ขอสืบไว้ก่อนโดยมีเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

ให้นำมาตรา ๒๖๑ มาตรา ๒๖๒ มาตรา ๒๖๓ มาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ และมาตรา ๒๖๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่กรณีตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ เมื่อศาลส่งรับคำฟ้องแล้ว ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว และออกหมายเรียกจำเลยให้มาศาลตามกำหนดนัดเพื่อการไต่ถามให้การ และสืบพยานในวันเดียวกัน ทั้งนี้ ให้ศาลส่งสำเนาคำฟ้องหรือสำเนาบันทึกคำฟ้องให้จำเลย และส่งให้โจทก์มาศาลในวันนัดพิจารณานั้นด้วย

จำเลยจะยื่นคำให้การเป็นหนังสือก่อนวันนัดพิจารณาตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๒๕ ในวันนัดพิจารณา เมื่อโจทก์และจำเลยมาพร้อมกันแล้วให้เจ้าพนักงานคดีหรือบุคคลที่ศาลกำหนดหรือที่คุณความตกลงกันทำการไต่ถามให้การให้คุณความได้ตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันก่อน ในการไต่ถามให้การ ถ้าคุณความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอหรือผู้ไต่ถามเห็นสมควร ผู้ไต่ถามจะสั่งให้ดำเนินการเป็นการลับเฉพาะต่อหน้าตัวความทุกฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการไต่ถามให้การ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๒๖ ถ้าคุณความไม่อาจตกลงกันหรือไม่อาจประนีประนอมยอมความกันได้ และจำเลยยังมิได้ยื่นคำให้การ ให้ศาลจัดให้มีการสอบถามคำให้การของจำเลยโดยจำเลยจะยื่นคำให้การเป็นหนังสือหรือจะให้การด้วยวาจาก็ได้ ในกรณีที่ยื่นคำให้การเป็นหนังสือ หากศาลเห็นว่าคำให้การดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้จำเลยแก้ไขคำให้การในส่วนนั้นให้ถูกต้องหรือชัดเจนขึ้นก็ได้ ในกรณีให้การด้วยวาจา ให้ศาลจัดให้มีการบันทึกคำให้การนั้นและให้จำเลยลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

ถ้าจำเลยไม่ให้การตามวรรคหนึ่ง และไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้ขยายระยะเวลายื่นคำให้การ ให้ถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ

มาตรา ๒๗ เมื่อโจทก์ได้ทราบคำสั่งให้มาศาลตามมาตรา ๒๔ แล้วไม่มาในวันนัดพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี ไม่ว่าจำเลยจะมาศาลหรือไม่ ให้ถือว่าโจทก์ไม่ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เว้นแต่ตาม

พฤติการณ์แห่งคดีศาลจะเห็นสมควรให้พิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีนั้นไปฝ่ายเดียว โดยให้ถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณา

เมื่อจำเลยได้รับหมายเรียกให้มาศาลตามมาตรา ๒๔ แล้วไม่มาในวันนัดพิจารณา โดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี ถ้าจำเลยไม่ได้ยื่นคำให้การไว้ ให้ถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การแต่เพียงอย่างเดียว แต่ถ้าจำเลยได้ยื่นคำให้การไว้ก่อนหรือในวันนัดดังกล่าว ให้ถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณา

มาตรา ๒๘ ถ้าคู่ความฝ่ายใดไม่มาศาลในวันนัดอื่นที่มีใช้วันนัดพิจารณาตามมาตรา ๒๔ ให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นสละสิทธิการดำเนินกระบวนการพิจารณาของตนในวันนั้นและทราบกระบวนการพิจารณาที่ศาลได้ดำเนินไปในวันนั้นด้วยแล้ว

มาตรา ๒๙ ประเด็นข้อพิพาทข้อใดจำเป็นต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการผลิต การประกอบ การออกแบบ หรือส่วนผสมของสินค้า การให้บริการ หรือการดำเนินการใด ๆ ซึ่งศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวอยู่ในความรู้เห็นโดยเฉพาะของคู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบการ ให้ภาระการพิสูจน์ในประเด็นดังกล่าวตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบการนั้น

มาตรา ๓๐ ถ้าภายหลังที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีผู้บริโภครายหนึ่ง ปรากฏว่ามี การฟ้องผู้ประกอบการรายเดียวกันเป็นคดีผู้บริโภครายอื่นโดยข้อเท็จจริงที่พิพาทเป็นอย่างเดียวกับคดีก่อนและศาลในคดีก่อนได้วินิจฉัยไว้แล้ว ศาลในคดีหลังอาจมีคำสั่งให้ถือว่าข้อเท็จจริงในประเด็นนั้นเป็นอันยุติเช่นเดียวกับคดีก่อนโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐาน เว้นแต่ศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงในคดีก่อนนั้นยังไม่เพียงพอแก่การวินิจฉัยชี้ขาดคดี หรือเพื่อให้โอกาสแก่คู่ความที่เสียเปรียบต่อคู่คดี ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานมาสืบเองหรืออนุญาตให้คู่ความนำพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติมตาม ที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้สืบพยาน ให้ศาลสอบถามคู่ความฝ่ายที่จะต้อง นำพยานเข้าสืบว่าประสงค์จะอ้างอิงพยานหลักฐานใดแล้วบันทึกไว้หรือสั่งให้คู่ความจัดทำบัญชีระบุพยานยื่นต่อศาลภายในระยะเวลาตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๓๒ ก่อนการสืบพยาน ให้ศาลแจ้งประเด็นข้อพิพาทให้คู่ความทราบและจะ กำหนดให้คู่ความฝ่ายใดนำพยานมาสืบก่อนหรือหลังก็ได้

มาตรา ๓๓ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมในอันที่จะให้ได้ความแจ้งชัดใน ข้อเท็จจริงแห่งคดี ให้ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานมาสืบได้เองตามที่เห็นสมควร ในการนี้ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานคดีตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานที่จำเป็นแล้วรายงานให้ศาลทราบ รวมทั้งมีอำนาจเรียกสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค หน่วยงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ ข้อมูล หรือให้จัดส่งพยานหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาได้

พยานหลักฐานที่ได้มาตามวรรคหนึ่งต้องให้คู่ความทุกฝ่ายทราบและไม่ตัดสิทธิ คู่ความในอันที่จะโต้แย้งพยานหลักฐานดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๓๔ ในการสืบพยานไม่ว่าจะเป็นพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียก
มาเอง ให้ศาลเป็นผู้ซักถามพยาน คู่ความหรือทนายความจะซักถามพยานได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจาก
ศาล

ให้ศาลมีอำนาจซักถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มี
คู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม

มาตรา ๓๕ การนั่งพิจารณาสืบพยาน ให้ศาลนั่งพิจารณาคดีติดต่อกันไปโดยไม่
เลื่อนคดีจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจกั่วงเลี่ยงได้ ศาลจะมีคำสั่งเลื่อน
ได้ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน

มาตรา ๓๖ ศาลอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อ
ประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ แต่ต้องให้คู่ความทุกฝ่ายทราบและให้โอกาสคู่ความตามสมควร
ในอันที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็น
ของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นมีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่า
พาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักตามระเบียบที่กำหนดโดยคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตาม
กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

มาตรา ๓๗ เมื่อได้สืบพยานหลักฐานตามที่จำเป็นและคู่ความได้แถลงกรรม ถ้าหาก
มีเสร็จแล้ว ให้ถือว่าการศึกษาเป็นอันสิ้นสุดและให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยเร็ว แต่ทราบใด
ที่ยังมิได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หากศาลเห็นว่าเป็นการจำเป็นที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาสืบ
เพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลทำการสืบพยานหลักฐานต่อไปได้ ซึ่งอาจรวมทั้งการ
เรียกพยานที่สืบแล้วมาสืบใหม่ด้วย โดยไม่ต้องมีฝ่ายใดร้องขอ

ส่วนที่ ๓

คำพิพากษาและคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี

มาตรา ๓๘ คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี อย่างน้อยต้องแสดงข้อเท็จจริงที่
ฟังได้โดยสรุปและคำวินิจฉัยในประเด็นแห่งคดีพร้อมด้วยเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยนั้น

มาตรา ๓๙ ในคดีที่ผู้บริโภครหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคเป็นโจทก์ ถ้าความ
ปรากฏแก่ศาลว่าจำนวนค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องไม่ถูกต้องหรือวิธีการบังคับตามคำขอของโจทก์ไม่
เพียงพอต่อการแก้ไขเยียวยาความเสียหายตามฟ้อง ศาลมีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยให้ถูกต้องหรือกำหนด
วิธีการบังคับให้เหมาะสมได้แม้จะเกินกว่าที่ปรากฏในคำขอบังคับของโจทก์ก็ตาม แต่ข้อที่ศาลยกขึ้น
วินิจฉัยนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่คู่ความยกขึ้นมามากกว่ากล่าวกันแล้วโดยชอบ

มาตรา ๔๐ ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นแก่ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยและในเวลาพิพาทคดีเป็นการพันวิสัยจะหยั่งรู้ได้แน่ชัดว่าความเสียหายนั้นมีแท้จริงเพียงใด ศาลอาจกล่าวในคำพิพากษาหรือคำสั่งว่ายังสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นอีกภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ก่อนการแก้ไขต้องให้อีกาสคู่ความอีกฝ่ายที่จะคัดค้าน

มาตรา ๔๑ ในคดีที่ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคเป็นโจทก์ฟ้องขอให้ผู้ประกอบการธุรกิจรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสินค้า หากศาลเชื่อว่าความชำรุดบกพร่องดังกล่าวมีอยู่ในขณะส่งมอบสินค้านั้นและไม่อาจแก้ไขให้กลับคืนสภาพที่ใช้งานได้ตามปกติหรือถึงแม้จะแก้ไขแล้วแต่หากนำไปใช้บริโภคแล้วอาจเกิดอันตรายแก่ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้บริโภคที่ใช้สินค้านั้น ให้ศาลมีอำนาจพิพากษาให้ผู้ประกอบการธุรกิจเปลี่ยนสินค้าใหม่ให้แก่ผู้บริโภคแทนการแก้ไขซ่อมแซมสินค้าที่ชำรุดบกพร่องนั้นก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงลักษณะของสินค้าที่อาจเปลี่ยนแปลงทดแทนกันได้ พฤติการณ์ของผู้ประกอบการธุรกิจ ตลอดจนความสุจริตของผู้บริโภคประกอบด้วย และหากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้บริโภคได้รับประโยชน์จากการใช้สินค้าหรือได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สินค้านั้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้บริโภคชดเชยค่าใช้จ่ายทรัพย์สินหรือค่าเสียหาย แล้วแต่กรณี ให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

การฟ้องคดีตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้ถูกฟ้องมิใช่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสินค้านั้น ให้ศาลมีคำสั่งเรียกผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าดังกล่าวเข้ามาในคดีตามมาตรา ๕๗ (๓) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และมีอำนาจพิพากษาให้บุคคลดังกล่าวร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่ผู้ประกอบการธุรกิจตามวรรคหนึ่งมีต่อผู้บริโภคได้ด้วย

มาตรา ๔๒ ถ้าการกระทำที่ถูกฟ้องร้องเกิดจากการที่ผู้ประกอบการธุรกิจกระทำโดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภคหรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ประกอบการธุรกิจชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้บริโภค ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับ ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการธุรกิจได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจ การที่ผู้ประกอบการธุรกิจได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนการที่ผู้บริโภคมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายด้วย

ในกรณีที่ศาลกำหนดการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจกำหนดได้ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด แต่ถ้าค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดมีจำนวนเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด

มาตรา ๔๓ ในคดีผู้บริโภค เมื่อศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ หากข้อเท็จจริงปรากฏแก่ศาลว่ายังมีสินค้าที่ได้จำหน่ายไปแล้วหรือที่เหลืออยู่ในท้องตลาดอาจ

เป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้บริโภคโดยรวม และไม่อาจใช้วิธีป้องกัน
 อย่างเป็นอันขาดได้ ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดการประกาศและรับสินค้าดังกล่าวซึ่งอาจเป็นอันตรายคืน
 จากผู้บริโภคเพื่อทำการแก้ไขหรือเปลี่ยนให้ใหม่ภายในเวลาที่กำหนดโดยค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบ
 ธุรกิจเอง แต่ถ้าเป็นกรณีที่ไม่อาจแก้ไขหรือดำเนินการตามที่กล่าวข้างต้นได้ ก็ให้ใช้ราคาตามที่ศาล
 เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะและสภาพของสินค้าขณะรับคืน รวมทั้งความสุจริตของผู้ประกอบ
 ธุรกิจประกอบด้วย

(๒) ห้ามผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าที่เหลืออยู่และให้เรียกเก็บสินค้าที่ยังไม่ได้
 จำหน่ายแก่ผู้บริโภคกลับคืนจนกว่าจะได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสินค้าดังกล่าวให้มีความปลอดภัย แต่
 ถ้าเป็นกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ศาลจะมีคำสั่งห้ามผู้ประกอบการผลิตหรือนำเข้า
 สินค้าชิ้นนี้ได้ และหากเป็นที่สงสัยว่าผู้ประกอบการจะเก็บสินค้าที่เหลือไว้เพื่อจำหน่ายต่อไป ให้ศาล
 มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการทำลายสินค้าที่เหลือนั้นด้วย

ถ้าความปรากฏในภายหลังว่าผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ให้ศาลมี
 อำนาจสั่งจับกุมและกักขังผู้ประกอบการหรือผู้มีอำนาจทำการแทนของผู้ประกอบธุรกิจในกรณีที่ผู้
 ประกอบธุรกิจเป็นนิติบุคคลไว้จนกว่าจะได้ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว หรือสั่งให้เจ้าพนักงานคดีหรือ
 บุคคลหนึ่งบุคคลใดดำเนินการโดยให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้รับผิดชอบในค่าใช้จ่าย และหากผู้ประกอบ
 ธุรกิจไม่ชำระ ให้บุคคลนั้นมีอำนาจบังคับคดีกับผู้ประกอบธุรกิจเสมือนหนึ่งเป็นเจ้าของตามคำ
 พิพากษา ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้มีอำนาจทำการแทนของผู้ประกอบธุรกิจในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจ
 เป็นนิติบุคคลที่ถูกจับกุมโดยเหตุจงใจขัดคำสั่ง จะต้องถูกกักขังไว้จนกว่าจะมีประกัน หรือประกัน
 และหลักประกันตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรกำหนดว่าตนยินยอมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งทุกประการ
 แต่ทั้งนี้ ห้ามไม่ให้กักขังผู้ประกอบการหรือผู้มีอำนาจทำการแทนของผู้ประกอบธุรกิจในกรณีที่ผู้
 ประกอบธุรกิจเป็นนิติบุคคลแต่ละครั้งเกินกว่าหกเดือนนับแต่วันจับหรือกักขัง แล้วแต่กรณี

มาตรา ๔๔ ในคดีที่ผู้ประกอบการซึ่งถูกฟ้องเป็นนิติบุคคล หากข้อเท็จจริงปรากฏ
 ว่านิติบุคคลดังกล่าวถูกจัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวง
 ผู้บริโภค หรือมีการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของนิติบุคคลไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และ
 ทรัพย์สินของนิติบุคคลมีไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ตามฟ้อง เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร
 ให้ศาลมีอำนาจเรียกหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลหรือ
 ผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นจำเลยร่วม และให้มีอำนาจพิพากษาให้บุคคลเช่น
 วนั้นร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคได้ด้วย เว้นแต่ผู้นั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้
 เห็นในการกระทำดังกล่าว หรือในกรณีของผู้รับมอบทรัพย์สินนั้นจากนิติบุคคลจะต้องพิสูจน์ได้ว่าตน
 ได้รับทรัพย์สินมาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน

ผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลตามวรรคหนึ่งให้ร่วมรับผิดชอบไม่เกินทรัพย์สินที่ผู้นั้น
 ได้รับจากนิติบุคคลนั้น

หมวด ๓

อุทธรณ์

มาตรา ๔๕ ให้จัดตั้งแผนกคดีผู้บริโภครู้ผิดในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค โดย
ให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีผู้บริโภค

มาตรา ๔๖ การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีผู้บริโภค ให้
อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคภายในกำหนดหนึ่ง
เดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

มาตรา ๔๗ ในคดีผู้บริโภคที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้น
อุทธรณ์ไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ใน
ปัญหาข้อเท็จจริง

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์เห็นว่าคดีต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๗ ผู้อุทธรณ์
อาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องเพื่อขออนุญาตอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาล
อุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคไปพร้อมกับอุทธรณ์ก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ เมื่อศาลชั้นต้นตรวจอุทธรณ์
แล้วเห็นว่า เป็นอุทธรณ์ที่ต้องห้าม ก็ให้ส่งอุทธรณ์และคำขอดังกล่าวไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดี
ผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคเพื่อพิจารณา แต่ถ้าศาลชั้นต้นเห็นว่าอุทธรณ์ดังกล่าว
ไม่ต้องห้ามก็ให้คำสั่งรับอุทธรณ์นั้นไว้ดำเนินการต่อไป

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับอุทธรณ์เพราะเหตุต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๗ ผู้
อุทธรณ์อาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องเพื่อขออนุญาตอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือ
ศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งก็ได้ ถ้าคู่ความ
ยื่นคำขอดังกล่าวแล้ว จะอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ไม่ได้

หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอและการพิจารณาคำขอของศาลอุทธรณ์แผนกคดี
ผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามข้อกำหนด
ของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๔๙ การพิจารณาพิพากษาคดีผู้บริโภคในศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือ
ศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามข้อกำหนดของ
ประธานศาลฎีกา

ภายใต้บังคับมาตรา ๕๒ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภค
และศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคให้เป็นที่สุด

มาตรา ๕๐ ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคในศาลชั้นต้นมาใช้
บังคับแก่การอุทธรณ์และการพิจารณาพิพากษาชั้นคดีตัดสินคดีของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคและ
ศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคโดยอนุโลม

หมวด ๔

ฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

มาตรา ๕๑ คดีที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครือคดีพิพาทหรือคำสั่งแล้ว คู่ความอาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อขอให้พิจารณาอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่มีทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกาเกินสองแสนบาทหรือในปัญหาข้อกฎหมายภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภค

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้คู่ความยื่นฎีกาไปพร้อมกับคำร้องนั้นด้วย โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้น แล้วให้ศาลชั้นต้นรับส่งคำร้องพร้อมฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกาเพื่อพิจารณาโดยเร็ว

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

มาตรา ๕๒ ศาลฎีกาอาจพิจารณาอนุญาตให้ฎีกาตามมาตรา ๕๑ ได้เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ หรือเป็นปัญหาสำคัญอื่นที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

มาตรา ๕๓ หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำร้องตามมาตรา ๕๑ การพิจารณาคำร้องการตรวจรับฎีกา การแก้ฎีกา ตลอดจนการพิจารณาและวินิจฉัยของศาลฎีกาตามมาตรา ๕๒ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

มาตรา ๕๔ ในคดีที่ได้รับอนุญาตให้ฎีกาเฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย หากศาลฎีกาเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคไม่ถูกต้องไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ศาลฎีกาจะมีคำวินิจฉัยแต่เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายและยกคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคหรือศาลชั้นต้น แล้วมีคำสั่งให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคหรือศาลชั้นต้นแล้วแต่กรณี ทำคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ภายใต้กรอบคำวินิจฉัยของศาลฎีกาก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

มาตรา ๕๕ ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคในศาลชั้นต้นมาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาชี้ขาดตัดสินคดีของศาลฎีกาโดยอนุโลม

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

หมวด ๕
วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

มาตรา ๕๖ ก่อนยื่นฟ้องคดีผู้บริโภค หากมีเหตุเช่นเดียวกับกรณีที่จะทำให้โจทก์มีสิทธิยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งจัดให้มีวิธีคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษามาตรา ๒๕๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือมีความจำเป็นต้องขอให้ศาลมีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนรวม ผู้ที่จะเป็นโจทก์อาจยื่นคำขอฝ่ายเดียวโดยทำเป็นคำร้องเพื่อขอให้วิธีการชั่วคราวดังกล่าวก่อนฟ้องได้

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คำขอตามวรรคหนึ่งต้องบรรยายถึงข้อเท็จจริงที่แสดงว่ามีเหตุที่จะฟ้องผู้ประกอบธุรกิจเป็นจำเลย และมีเหตุเพียงพอที่จะทำให้เชื่อว่าสมควรที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอนั้น รวมทั้งจะต้องมีบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้รู้เห็นเหตุแห่งการขอนั้นเพื่อสนับสนุนข้ออ้างดังกล่าว

มาตรา ๕๗ ในการพิจารณาคำขอตามมาตรา ๕๖ ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ หากพิจารณาแล้วเห็นว่า

(๑) คำขอที่ยื่นและในโอกาสที่ยื่นคำขอนั้นมีเหตุสมควร และมีเหตุเพียงพอที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอนั้นได้ และ

(๒) สภาพแห่งความเสียหายของผู้ขอไม่สามารถที่จะได้รับชดใช้เป็นเงินหรือทดแทนด้วยสิ่งอื่นใดได้ หรือผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยไม่อยู่ในฐานะที่จะชดใช้หรือทดแทนความเสียหายแก่ผู้ขอ หรือกรณีเป็นการยากที่จะบังคับคดีเอาแก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยนั้นได้ภายหลัง หรือจะเกิดความเสียหายต่อผู้บริโภคเป็นส่วนรวมอันยากต่อการแก้ไขเยียวยาในภายหลัง

ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากกว่ากันเพียงใด เป็นสำคัญ

ถ้าศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอนั้น คำสั่งเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๕๘ ให้ศาลแจ้งคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๕๗ ให้ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยทราบโดยไม่ชักช้า

คำสั่งศาลตามวรรคหนึ่งนั้นให้มีผลบังคับแก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยได้ทันที

มาตรา ๕๙ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๕๗ ให้ศาลพิเคราะห์ถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลย และอาจสั่งให้ผู้ขอตามมาตรา ๕๖ วางเงินหรือหาประกันมาให้ตามจำนวนภายในระยะเวลาและกำหนดเงื่อนไขอย่างใดก็ตามที่ศาลเห็นสมควรสำหรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นดังกล่าวก็ได้

มาตรา ๖๐ ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยอาจยื่นคำขอให้ศาลยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๕๗ ได้ ถ้าศาลมีคำสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมดังกล่าว คำสั่งเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยอาจมีคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ขอตามมาตรา ๕๖ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ โดยขอรวมไปกับคำขอให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้น หรือยื่นคำขอต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมดังกล่าว และเมื่อศาลทำการไต่สวนแล้วเห็นว่าคำสั่งเดิมที่ถูกยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการสั่งโดยความผิดหรือความเลินเล่อของผู้ขอ ทำให้ศาลมีความเห็นหลงไปว่ามีเหตุที่จะฟ้องผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยนั้น หรือมีเหตุเพียงพอที่จะสั่งอนุญาตตามมาตรา ๕๗ ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ขอชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยได้ตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร และถ้าผู้ขอไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ศาลมีอำนาจบังคับผู้ขอเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่ผู้ขอตามมาตรา ๕๖ มิได้ฟ้องคดีเกี่ยวกับคำขอที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๕๗ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้ถือว่าคำสั่งนั้นเป็นอันยกเลิกเมื่อครบกำหนดดังกล่าว

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยอาจยื่นคำขอต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ถือว่าคำสั่งนั้นเป็นอันยกเลิก ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ขอตามมาตรา ๕๖ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ และให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ขอชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยได้ตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร และถ้าผู้ขอไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ศาลมีอำนาจบังคับผู้ขอเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

มาตรา ๖๒ ในกรณีที่ผู้ขอตามมาตรา ๕๖ ฟ้องคดีเกี่ยวกับคำขอที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๕๗ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้คำสั่งอนุญาตนั้นหรือคำสั่งอนุญาตที่ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง มีผลใช้บังคับต่อไป เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งตามคำขอของจำเลยให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น และให้นำมาตรา ๒๖๐ มาตรา ๒๖๑ และมาตรา ๒๖๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๓ ในระหว่างการพิจารณา ถ้ามีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาความเสียหายหรือป้องกันเหตุที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่คู่ความหรือผู้ริโภคเป็นส่วนรวมเป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่ความมีคำขอหรือปรากฏจากรายงานของเจ้าพนักงานคดี ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการนั้นได้เท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณีเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องแจ้งข้อมูลหรือออกหมายเรียกบุคคลนั้นมาไต่สวนเกี่ยวกับความเสียหาย เหตุที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย รวมทั้งกิจการและทรัพย์สินของจำเลยได้ตามที่เห็นสมควร

หมวด ๖
การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

มาตรา ๖๔ ในการบังคับคดี ทดการออกคำบังคับไปยังลูกหนี้ตามคำพิพากษาก่อนมีการออกหมายบังคับคดีจะทำให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้รับความเสียหายและหากเงินเข้าไปจะไม่อาจบังคับคดีได้ เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอาจมีคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อให้ออกหมายบังคับคดีไปทันทีโดยไม่ต้องออกคำบังคับก่อนก็ได้

มาตรา ๖๕ ภายหลังจากที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีผู้ริโภคแล้ว หากความปรากฏแก่ศาลว่ามีข้อขัดข้องทำให้ไม่อาจดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาได้หรือมีความจำเป็นต้อง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กำหนดวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษา ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งเพื่อ
แก้ไขข้อขัดข้องดังกล่าวตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณีเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา บทเฉพาะกาล สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๖ บรรดาคดีผู้บริโภคนซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้
ใช้บังคับ ให้ศาลนั้นมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป และให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่
พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์
นายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น ในขณะที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องของคุณภาพสินค้าหรือบริการ ตลอดจนเทคนิคการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งยังขาดอำนาจต่อรองในการเข้าทำสัญญาเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ ทำให้ผู้บริโภคถูกเอาเปรียบอยู่เสมอ นอกจากนี้ เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้น กระบวนการในการเรียกร้องค่าเสียหายต้องใช้เวลาและสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้บริโภคที่จะต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งไม่อยู่ในความรู้เห็นของตนเอง อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสูง ผู้บริโภคจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบจนบางครั้งนำไปสู่การใช้วิธีการที่รุนแรงและก่อให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม อันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรให้มีระบบวิธีพิจารณาคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัดและมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ขณะเดียวกัน เป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖^๓

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคได้กำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค โดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดแทนผู้บริโภคได้ ดังนั้น เพื่อให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีสอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ปณตกร/ผู้จัดทำ
๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขรับ 7158
วันที่ 17 ก.ค. 2558
เวลา 11.48 น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๒๓๗๖๑

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกา รวม ๙ ฉบับ

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ รวม ๙ ฉบับ

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอ

๑. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ.
๒. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
๓. ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
๔. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๕. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๖. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๗. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอุทธรณ์และฎีกา)

๘. ร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา) และ

๙. ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

รวม ๙ ฉบับ ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว รวม ๙ ฉบับ พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๒๒๘ / ๕๖ วันที่ 14/๗/๕๘
เวลา 13.01 ส่ง ส.ค.ค.
สำนักการประชุม

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานยุติติ

รับที่ ๓๘ (๗) / ๒๕๕๘
วันที่ ๑๔ / ๗ / ๕๘

เวลา ๑๓.๓๖ น.

สำนักการประชุม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๙ (นาขังสุรา)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (๘๕๕/๐/๖๖)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคให้เป็นที่สุด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๙ วรรคสอง)
- (๒) กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภค ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑)
- (๓) ยกเลิกเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการในการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่ง (ยกเลิกมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔) -

เหตุผล

โดยที่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยให้คดีแพ่งถึงที่สุดในระดับชั้นศาลอุทธรณ์และคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา สมควรแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกาในคดีผู้บริโภคให้มีความสอดคล้องเป็นระบบเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา
คดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ภายใต้บังคับมาตรา ๕๑ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภค
และศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคให้เป็นที่สิ้นสุด”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค
พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๑ การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภค
หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภค ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาตามบทบัญญัติ
แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา
คดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๖ การฎีกาคดีผู้บริโศกที่ศาลอุทธรณ์แพนคดีผู้บริโศกหรือศาลอุทธรณ์ภาคแพนคดีผู้บริโศกมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีจะเสร็จการพิจารณาจากศาลฎีกา

มาตรา ๗ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา) ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากระบบอุทธรณ์และฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมีการแก้ไขปรับปรุงโดยให้คดีแพ่งถึงที่สุดในระดับชั้นศาลอุทธรณ์ และคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาก่อน เพื่อให้คดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาเป็นคดีที่มีเหตุผลสมควรที่ต้องมีการทบทวนคำพิพากษาของศาลชั้นต้น จึงต้องปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกาในคดีผู้บริโภครให้มีความสอดคล้องกับหลักการอุทธรณ์และฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่แก้ไขปรับปรุงใหม่

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา) มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดวันใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๒ กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคร หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๓ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๙ วรรคสอง))

๒.๓ กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคร หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคร ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา (ร่างมาตรา ๔ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑))

๒.๔ ยกเลิกเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการในการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับระบบอนุญาตให้ฎีกาที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ร่างมาตรา ๕ (ยกเลิกมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔))

๒.๕ กำหนดให้การฎีกาคดีผู้บริโภครที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีจะเสร็จการพิจารณาจากศาลฎีกา (ร่างมาตรา ๖)

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวข้องกับการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รั้ง รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวข้องกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณาก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)

พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑, ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๑-๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๖